

Onderzoek en ontwikkeling worden steeds minder een noodzakelijke voorwaarde voor innovatie

Dries Faems

VNO-NCW publiceerde woensdag zijn nota 'Nederland maakt.' In een interview met het FD beklemt voortzitter Hans de Boer hierbij de noodzaak voor meer uitgaven aan Research & Development (R&D) in de maakindustrie om zo het innovatie- en groeivermogen van deze bedrijven te stimuleren. Dat VNO-NCW zich sterk maakt voor de maakindustrie en los wil komen van het pessimisme rond deze industrie is op zich lovenswaardig. De vraag is wel of het inzetten op R&D uitgaven het ultieme antwoord is om deze industrie een duwtje in de rug te geven.

Ten eerste moet beklemt worden dat investeren in R&D niet automatisch leidt tot meer innovatie. Europese beleidsmakers spreken in dit verband over de 'valley of death', terwijl in Nederland wordt gesproken over de 'kennisparadox'. Hierbij wordt erop gewezen dat Europa excelleert in het ontwikkelen van nieuwe technologieën door middel van R&D uitgaven, maar er dikwijls niet in slaagt om deze technologieën te transformeren tot commerciële producten waarmee bedrijven ook daadwerkelijk geld kunnen verdienen. Het zijn dikwijls juist Amerikaanse bedrijven die erin slagen om Europese technologieën, gesubsidieerd met Europees belastinggeld, succesvol te implementeren in nieuwe producten.

In het nieuwe Horizon 2020 subsidieprogramma van de EU en het Nederlandse topsectorenbeleid is de klemtoon dan ook verschoven van het ondersteunen van R&D projecten naar innovatieprojecten waarbij het accent komt te liggen op het creëren van de noodzakelijke randvoorwaarden die nodig zijn om daadwerkelijk producten op de markt te brengen. Het is dus belangrijk om te beseffen dat het verhogen van R&D uitgaven zeker geen voldoende voorwaarde is om het innovatievermogen van de Nederlandse maakindustrie te verhogen.

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

Daarnaast is het opvallend om te zien dat R&D steeds minder een noodzakelijke voorwaarde wordt voor innovatie. Oeso-statistieken geven bijvoorbeeld aan dat 30% van de innovatieve Nederlandse bedrijven die zelf niet investeren in R&D er toch in slagen om producten of diensten op de markt te zetten die nieuw zijn voor de markt. In innovatieonderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen en het Samenwerkingsverband Noord-Nederland bij 270 Noord-Nederlandse

Sommige bedrijven weten 'zuinig' te innoveren en wellicht zijn zij nieuwe parels van maakindustrie

mkb-bedrijven komen we tot gelijkaardige bevindingen. Enerzijds stellen we vast dat meer investeren in R&D wel degelijk de radicale innovatiekracht van mkb-bedrijven verhoogt. We zien echter ook dat 22% van de mkb-bedrijven, die erin slagen om radicaal nieuwe producten op de markt te brengen, helemaal niet intern investeert in R&D. Kortom we stellen vast dat sommige bedrijven erin slagen om 'zuinig' te innoveren en misschien zijn juist deze 'lean innovators' de toekomstige parels van de maakindustrie.

In het interview met het FD beklemt de Boer ook het belang van additionele inspanningen van het kabinet om uitgaven in R&D te verhogen. Het klopt dat de publieke budgetten voor R&D eerder afnemen dan toenemen. Wat

De Boer echter niet aangeeft is dat juist de private R&D uitgaven in Nederland achterlopen op het Europese gemiddelde. Eurostat-cijfers geven aan dat in Nederland ongeveer 50% van het totale R&D budget wordt opgebracht door bedrijven, terwijl het Europese gemiddelde rond de 60% ligt. Met andere woorden, wanneer Nederlandse werkgevers echt geloven in de meerwaarde van R&D, is het misschien geen slecht idee om eerst de hand in eigen boezem te steken vooraleer de hand op te houden bij de overheid.

Dries Faems is als hoogleraar Innovatie & Organisatie verbonden aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde van de Rijksuniversiteit Groningen.